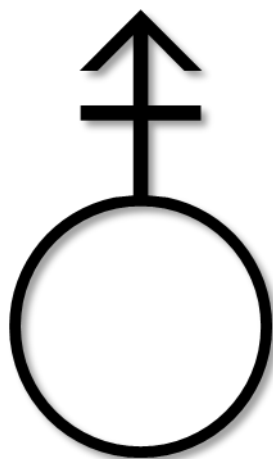

חינוך לעדשה מגדרית

”פעילויות לפיתוח רגישות והוגנות
מגדרית בהכשרת עובדי ועובדות חינוך
בהכשרה ובשלב הכניסה להוראה”

מהדורת ניסוי 2021

סגל הפיתוח והעיצוב של היוזמה ושל הפעילויות:

יעץ אקדמי : ד"ר חנה חימי, מרצה, מנהלת פרוייקט Change במסגרת רשות המחקר, המכללה האקדמית

בית ברל hanah@beitberl.ac.il

מפתחות היוזמה:

ד"ר רימונה כהן, רכזת היוזמה. מרצה, רכזת ומנחה ביחידת פורשים כנף, המכללה האקדמית בית ברל

rimona@gmail.com

ד"ר ספיייה חסונה עראפת, מרצה, ראש היחידה ומנחה ביחידת פורשים כנף, המכללה האקדמית בית ברל

safiehar@gmail.com

נועה בקר, יוצרת רב תחומית בתיאטרון ומורה בבית ספר יסודי, בוגרת המכללה האקדמית בית ברל

noa333@gmail.com

ענבל בר- נוראל, עורכת דין, מגשרת ומורה בבית ספר יסודי, בוגרת המכללה האקדמית בית ברל

inbalbar21@gmail.com

שרה הורביץ, ליווי גרפי, sarah.horovitz@gmail.com

2 בחינה ביקורתית של תופעות בתרבות ובחברה מפרספקטיבה מגדרית

הזנקה לעיצוב

שוק התעסוקה

זכר ונקבה כתב/ה אותם

בחינה ביקורתית של תופעות בתרבות ובחברה

מפרספקטיבה מגדרית

רציונל:

בבסיס תפישת המגדר עומדת ההבנה כי ה"נשי" וה"גברי" כפי שהם מוכרים ומוצגים, הם לא רק תולדה של שוני ביולוגי מהותני, אלא שההבנייה המגדרית פושטת ולובשת צורות שונות בהקשרים שונים. שפה היא מרכיב מרכזי בהבנייה החברתית המגדרית. שפה היא המסילה עליה רוכבת ההתייחסות שלנו למגדר. סטריאוטיפים הקיימים בגיל צעיר עשויים, לפי מחקרים, להתחזק ככל שאדם מתבגר. כמו השפה, גם למוצרי תרבות ולתפקידים יש השפעות ניכרות במערך החברתי. במהלך הפעילויות המוצעות נבחן את העולם מבעד למשקפיים מגדריים, נבטא את עמדותינו האישיות, וננסה למצוא פתרון הגיוניים ומעשיים, כאשר מטרת העל הינה להוביל לשינוי חברתי.

מטרות:

- הרחבת שיקולי הדעת ביחס למשמעויות המגדריות של מוצרי תרבות חומרית.
- הרחבת ההבנה לגבי שפה ושיח כמייצגים סטריאוטיפים והלכי רוח בחברה.
- עידוד למעורבות פעילה בשינוי עמדות מגדריות ושיח הכולל התייחסות להוגנות מגדרית.

זכר ונקבה כתב/ה אותם

מבנה הפעילות

פעילות אישית - שאלון מיון מילים (15 דקות)

פעילות אישית - שאלון ניסוח מחדש (15 דקות)

פעילות אישית - שינוי נוסחים של חומרי לימוד (20 דקות)

פעילות קבוצתית - סיכום ודיון קבוצתי (10 דקות)

משאבי הפעילות

1. מדריך 'לכתוב לכולם' מרכז את כל הדרכים לכתובה שוויונית ומכלילה ככל האפשר בעברית. הוא נועד

לעזור לכתוב כל סוג של טקסט כך שיפנה לכל הנמענות והנמענים, מכל המינים והמגדרים. (נספח 1)

2. שאלון מיון מילים מיגדרי (נספח 2)

3. שאלון "בואו ננסח מחדש" (נספח 3)

תיאור הפעילות

פעילות אישית - מיון מילים

חלוקת שאלון פיזי או מקוון אשר המשימה בו היא מיון מילים נתונות לזכר ונקבה, כמו כן, ומציאת מקבילת

הזכר והנקבה שלהם. בתום המיון - מענה על שאלה מסכמת. (נספח 2)

פעילות אישית - בואו ננסח מחדש

חלוקת שאלון פיזי או מקוון אשר המשימה בו היא עריכת משפטים באופן כזה כך שיהיו שיייוונים מבחינה

מגדרית. (נספח 3)

פעילות אישית- שינוי נוסחים של חומרי לימוד

בקשו מהמשתתפים/ות לבחור מתוך מאגר מטלות המבחנים והעבודות הקיימים בבית ספרם 3 פריטים

ובקשו מהם לחולל שינויים בניסוחם כך שיבטאו רגישות מגדרית.

עליהם לבחור פריט אחד ולשבץ אותו בלוח פדלט שיתופי של כל הקבוצה. על הפריט להופיע בצורתו לפני

השינוי ואחרי השינוי שחוללו.

פעילות קבוצתית - דיון קבוצתי שיתוף, סכום והפקת לקחים

פיתחו את הדיון בסוגיה שהעלה יזם שעוסק בפיתוח חמרי למידה והוראה וירטואליים. בקשו מהמשתתפים/ות לקרוא את חלופת המכתבים הבאה ולאור התנסותם/ן עליהם לדון בדעות החלוקות בנוגע לשינויים בשפה מנקודת מבט מגדרית. ניתן לבנות את הדיון כדיבייט / כדיון בעד ונגד / כדיון משפטי עם קטגור וסנגור.

הדברים הבאים לקוחים מציטוט של תכתובת בפייסבוק בין היזם לבין העורכת הלשונית :

" לפני זמן נשלח כאן קישור ל"המדריך לכתיבה שוויונית וניטרלית-מגדרית" אנחנו עוסקים הרבה בפיתוח ונדרשים מדי פעם לכתיבה מגדרית שוויונית. פנינו לעורכת הלשון אתה אנחנו עובדים היא מהמובילים בתחום בארץ והיא מתנגדת נחרצות לכתיבה זו. היא הפנתה מכתב לאקדמיה ללשון שחזקה את ידיה. מכתבה של העורכת הלשונית:

שלום רב,

במהלך עבודתי כעורכת לשון אני מוצאת את עצמי מסבירה שוב ושוב שהפנייה בלשון זכר רבים אינה פוגעת בקהל הנשים (הנושא ידוע ולא אפרט כאן).

לאחרונה ראה אור "המדריך לכתיבה שוויונית וניטרלית-מגדרית" של דפנה איזנרייך, ובמשרד החינוך הוא להיט.

בעיני רומסים את הלשון תחת הדגל של שוויון המגדר.

אשמח אם באחת הישיבות שלכם תעלו את הנושא ואולי תוציאו איזו איגרת בנושא.

אני עורכת קורסים מקוונים של משרד החינוך וקשה לי לעמוד לבדי בפרץ:

תשובת האקדמיה ללשון עברית:

תודה רבה על פנייתך

המלצתה המפורשת של האקדמיה ללשון היא לנקוט את הדרכים הקלסיות של העברית בכתיבה (כפי

שבאות בתחילת החוברת), על אחת כמה וכמה בכתיבה רשמית במוסדות ציבוריים.

אנו ערים לכך שהפתרונות הקלסיים מתנגשים לעיתים עם צורך חברתי שאינו לשוני ביסודו, אך סרבולה של

השפה והמצאת מערכת מורפולוגית חדשה אינן פתרון.

אני מחזקת את ידייך בעמידתך האיתנה בפרץ. נשמח לעזור למשרד החינוך לגבש מדיניות כתיבה רשמית

כמו גם בענייני ניסוח פרטני

נספח 1

מדריך לכתוב לכולם

נספח 2

רצוי להעלות את הפעילות לשאלון מקוון

1. לפניכם שמות עצם:

בעל, אשה, הורה, רב, כלה, חתן, גן ילדים, עולם, עם, אדם, שבת, ציבור, שם עצם יחיד, תלמיד חכם,

א. הציבו אותם בעמודה הנכונה, זכר או נקבה.

ב. הוסיפו מול כל שם עצם את שם העצם המקביל לו מבחינה מגדרית.

נקבה	זכר

2. התבוננו ברשימה שיצרתם וסיפרו: לכמה מילים אין מקבילה של זכר או נקבה? כמה מתוכם זכר? וכמה מתוכם נקבה?

3. בעקבות ממצאי השאלון, מה ניתן ללמוד על שימושי הזכר-נקבה בשפה העברית? למי יש משקל כבד יותר? נסו להעלות הסברים לתופעה

נספח 3

רצוי להעלות את הפעילות לשאלון מקוון וויזר/פורמס

בצעו שינויים במשפטים הבאים כך שיפנו לנשים וגברים כאחד:

1. נבחן שיימצא ברשותו מכשיר אלקטרוני או חומר עזר אסור בזמן הבחינה ייאלץ לעזוב את הבחינה מייד. (מתוך מרכז ארצי לבחינות ולהערכה)

2. הצרכן רשאי להחזיר את המוצר בתוך 7 ימים (מתוך אתר המועצה הישראלית לצרכנות)

3. מישהו גנב את האוטו שלי אתמול בלילה. אני מקווה שהמשטרה תעצור אותו בקרוב

4. ההורה חייב להוות דוגמא אישית לילד. (היחידה להתפתחות הילד)

5. אני מחכה למכתב אבל הדואר לא הגיע היום

6. בעלי ממצוע גבוה יכולים להתקבל ללא הפסיכומטרי לחלק מתכניות הלימודים (מתוך אתר של אונ' תל

אביב)

7. כל הורה מתבקש ללוות את הילד למסיבת שבועות בגן